

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2017/2018

mgr Anna Kuchciak

ZASADA KADENCYJNOŚCI

zob. orzeczenie TK z 23 kwietnia 1996 r., sygn. K. 29/95; wyrok TK z 26 maja 1998 r., sygn. K. 17/98

Art. 98 ust. 1 Konstytucji RP

Sejm i Senat są wybierane na **czteroletnie kadencje**. Kadencje Sejmu i Senatu **rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji.**

tzw. okres międzykadencyjny

4 - LETNIA KADENCJA

A L E :

SAMOROZWIĄZANIE

(uchwała Sejmu o tzw. samorozwiązaniu)

<4

SKRÓCENIE KADENCJI SEJMU RP PRZEZ PREZYDENTA RP

(postanowienie Prezydenta RP publikowane w Dz. U.)

art. 98 ust. 3 Konstytucji RP

*Sejm może skrócić swoją kadencję **uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów**. Skrócenie kadencji Sejmu oznacza jednocześnie skrócenie kadencji Senatu. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.*

+ art. 98 ust. 5 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej, zarządzając skrócenie kadencji Sejmu, zarządza jednocześnie wybory do Sejmu i Senatu i wyznacza ich datę na dzień przypadający nie później niż w ciągu 45 dni od dnia zarządzenia skrócenia kadencji Sejmu. Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu nie później niż na 15 dzień po dniu przeprowadzenia wyborów.

brak dod. przesłanek, w każdym momencie

ALE: art. 228 ust. 7
Konstytucji RP

>4

OBLIGATORYJNE

art. 155 ust. 2 Konstytucji RP

*W razie **nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania** w trybie określonym w ust. 1, **Prezydent Rzeczypospolitej skracą kadencję Sejmu i zarządza wybory.***

+ art. 144 ust. 3 pkt 3
Konstytucji RP

FAKULTATYWNE

art. 225 Konstytucji RP

*Jeżeli **w ciągu 4 miesięcy** od dnia przedłożenia Sejmowi **projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.***

art. 228 ust. 7 Konstytucji RP

*W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu **nie może być skrócona kadencja Sejmu**, przeprowadzane referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, a kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie nie został wprowadzony stan nadzwyczajny*

ZASADA DYSKONTYNUACJI PRAC PARLAMENTU

brak bezpośredniego umocowania w Konstytucji RP

zob. postanowienie TK z 17
grudnia 2007 r., sygn. Pp 1/07

WYJĄTKI:

- art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli,
- art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora,
- art. 21 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej,
- art. 126g Regulaminu Sejmu,
- art. 148e Regulaminu Sejmu.

~~ZASADA~~
~~SESYJNOŚCI~~
do 1989 r.

ZASADA PERMANENCJI

art. 98 ust. 1 Konstytucji RP
Sejm i Senat obradują na posiedzeniach.

istnieje możliwość zwoływania posiedzeń izby
w trakcie całej kadencji

A L E :

art. 173 ust. 1-5 Regulaminu Sejmu

1. Posiedzenia Sejmu odbywają się w terminach ustalonych przez Prezydium Sejmu lub uchwałą Sejmu.
2. **Porządek dzienny** posiedzenia Sejmu ustala Marszałek Sejmu, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów.
3. Wnioski o uzupełnienie porządku dziennego mogą zgłaszać kluby, koła oraz grupy co najmniej 15 posłów, przedstawiając je Marszałkowi Sejmu w formie pisemnej do godziny 21.00 dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia posiedzenia Sejmu.
4. W przypadku braku jednolitej opinii Konwentu Seniorów w sprawie porządku dziennego posiedzenia, w spornych punktach porządku rozstrzyga Sejm, po przedstawieniu sprawy przez Marszałka Sejmu. Głosowanie nie jest poprzedzone debatą ani zadawaniem pytań.
5. Wnioski nieuwzględnione przez Marszałka Sejmu, o których mowa w ust. 3, stają się przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sejm w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy od dnia ich złożenia.

**PORZĄDEK
DZIENNY**

ZASADA JAWNOŚCI PRAC PARLAMENTARNYCH

art. 113 Konstytucji RP
Posiedzenia Sejmu są jawne. Jeżeli wymaga tego dobro państwa, Sejm może bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, uchwalić tajność obrad.

art. 172 Regulaminu Sejmu

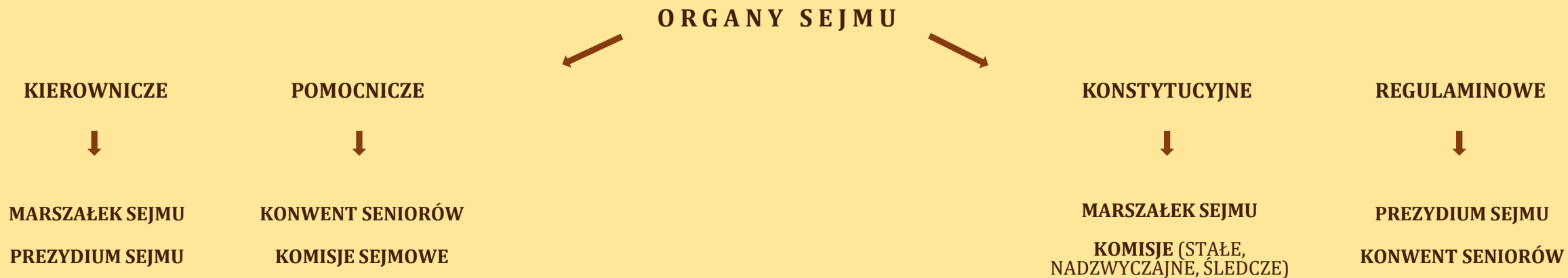
1. Posiedzenia Sejmu są **jawne**. **Jawność posiedzeń Sejmu zapewnia się w szczególności poprzez:**
 - 1) wcześniejsze informowanie opinii publicznej o posiedzeniach Sejmu,
 - 2) umożliwienie prasie, radiu i telewizji sporządzania sprawozdań z posiedzeń Sejmu,
 - 3) umożliwienie publiczności obserwowania obrad Sejmu z galerii w sali posiedzeń Sejmu, na zasadach określonych przez Marszałka Sejmu w przepisach porządkowych.
2. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu lub co najmniej 30 posłów, może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro Państwa.
3. Sejm rozstrzyga o tajności obrad bez udziału publiczności i przedstawicieli prasy, radia i telewizji, po wysłuchaniu uzasadnienia wniosku - bez debaty. Uchwała o tajności obrad podejmowana jest bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

ORGANY SEJMU

(ORGANIZACJA WEWNĘTRZNA SEJMU)

Regulamin Sejmu → Dział I Przepisy ogólne → Rozdział 3 Organy Sejmu

art. 9 Regulaminu Sejmu
Organami Sejmu są:
1) Marszałek Sejmu,
2) Prezydium Sejmu,
3) Konwent Seniorów,
4) komisje sejmowe.

MARSZAŁEK SEJMU

art. 110 ust. 1 Konstytucji RP

Sejm wybiera ze swojego grona Marszałka Sejmu i wicemarszałków.

art. 4 ust. 1-3 Regulaminu Sejmu

WYBÓR MARSZAŁKA NA I POSIEDZENIU SEJMU

1. Po złożeniu przez posłów ślubowania **Marszałek-Senior przeprowadza wybór Marszałka Sejmu.**

2. **Kandydata** na Marszałka Sejmu może zgłosić **co najmniej 15 posłów**. Poseł może poprzeć tylko jedną kandydaturę.

3. Sejm wybiera Marszałka Sejmu **bezwzględną większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

+ art. 10a i art. 10b Regulaminu Sejmu

art. 110 ust. 2 Konstytucji RP

Marszałek Sejmu przewodniczy obradom Sejmu, strzeże praw Sejmu oraz reprezentuje Sejm na zewnątrz.

zob. art. 10 Regulaminu Sejmu!

POZA KATALOGIEM SEJMOWYCH ORGANÓW
(z art. 9 Regulaminu Sejmu)

MARSZAŁEK-SENIOR

art. 1 Regulaminu Sejmu

1. **Pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu otwiera Marszałek-Senior powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród najstarszych wiekiem posłów.**

2. Marszałek-Senior pełni funkcję do wyboru Marszałka Sejmu.

3. Podczas pierwszego posiedzenia Sejmu poseł zajmuje miejsce na sali obrad Sejmu według rozdziału miejsc ustalonego przez Marszałka-Seniora.

4. Przed wyborem Marszałka Sejmu mogą być rozpatrywane tylko wnioski formalne.

+ art. 2 ust. 2 Regulaminu Sejmu

Marszałek-Senior przeprowadza złożenie ślubowania poselskiego oraz wybór Marszałka Sejmu przy pomocy powołanych przez siebie w tym celu, spośród najmłodszych wiekiem posłów, sekretarzy tymczasowych w liczbie niezbędnej do dokonania tych czynności

WICEMARSZAŁKOWIE SEJMU

Sejm ustala liczbę wicemarszałków w drodze uchwały (projekt uchwały może wnieść co najmniej 15 posłów). Wybory wicemarszałków zarządza Marszałek Sejmu, a do ich wyboru stosuje się odpowiednio art. 4 ust. 2-5 Regulaminu Sejmu (na podst. art. 5 Regulaminu Sejmu).

art. 10 ust. 3 Regulaminu Sejmu

Marszałka Sejmu w zakresie przez niego określonym zastępują wicemarszałkowie Sejmu.

+ art. 10a ust. 5 i art. 10b Regulaminu Sejmu

SEKRETARZE SEJMU

art. 6 Regulaminu Sejmu

1. Sejm wybiera **20 sekretarzy Sejmu.**

2. Kandydatów na sekretarzy Sejmu zgłasza Prezydium Sejmu.

3. Wybór sekretarzy Sejmu odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej.

4. Do odwołania sekretarza Sejmu stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 i 3.

art. 178 Regulaminu Sejmu

Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek, przy pomocy dwóch sekretarzy Sejmu.

art. 179 ust. 2 Regulaminu Sejmu

Posłowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji nad określonym punktem porządku dziennego, zapisują się do głosu u sekretarza Sejmu prowadzącego listę mówców.

+ art. 188 ust. 3-5 Regulaminu Sejmu

PREZYDIUM SEJMU

DEKONSTYTUCJONALIZACJA
po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r.

art. 11 Regulaminu Sejmu

Prezydium Sejmu tworzą **Marszałek i wicemarszałkowie.** → MARSZAŁEK + WICEMARSZAŁKOWIE

art. 12 Regulaminu Sejmu

Prezydium Sejmu:

- 1) ustala plan prac Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów,
- 2) ustala tak zwane tygodnie posiedzeń z wyprzedzeniem co najmniej 3-miesięcznym,
- 3) dokonuje wykładni Regulaminu Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych,
- 4) opiniuje sprawy wniesione przez Marszałka Sejmu,
- 5) organizuje współpracę między komisjami sejmowymi i koordynuje ich działania,
- 6) ustala zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz Sejmu i jego organów, powoływania doradców sejmowych oraz korzystania z opinii i ekspertyz,
- 6a) określa przypadki, w których dokument w postaci elektronicznej spełnia wymóg formy pisemnej wynikający z przepisów Regulaminu Sejmu,
- 7) podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu Sejmu.

+ art. 13 Regulaminu Sejmu

KONWENT SENIORÓW

art. 15 ust. 1 Regulaminu Sejmu

W **skład Konwentu Seniorów** wchodzi: Marszałek, wicemarszałkowie, przewodniczący lub wiceprzewodniczący klubów oraz przedstawiciele porozumień, o których mowa w art. 8 ust. 5, a także klubów parlamentarnych, jeśli reprezentują co najmniej 15 posłów oraz kół parlamentarnych reprezentujących w dniu rozpoczęcia kadencji Sejmu osobną listę wyborczą.

art. 14 Regulaminu Sejmu

Konwent Seniorów jest organem zapewniającym współdziałanie klubów w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu.

+ art. 16 Regulaminu Sejmu

KOMISJE SEJMOWE

art. 110 ust. 3 Konstytucji RP

Sejm powołuje **komisje stałe** oraz może powoływać **komisje nadzwyczajne**.

art. 17 Regulaminu Sejmu

1. Komisje sejmowe są organami powołanymi do:

- 1) rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu,
 - 2) wyrażania opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu.
2. Komisje sejmowe są organami kontroli sejmowej w zakresie określonym Konstytucją i ustawami.

art. 20 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, w drodze uchwały, wybiera skład osobowy poszczególnych komisji.

art. 111 Konstytucji RP

1. Sejm może powołać **komisję śledczą** do zbadania określonej sprawy.
2. Tryb działania komisji śledczej określa ustawa

+ art. 20 ust. 2-5 Regulaminu Sejmu

KOMISJE

STAŁE

NADZWYCZAJNE

ŚLEDTCZE

zob. wyrok TK z 22 września 2006 r., sygn. U 4/06

art. 111 Konstytucji RP

1. *Sejm może powołać komisję śledczą do zbadania określonej sprawy.*

2. *Tryb działania komisji śledczej określa **u s t a w a**.*

LISTA KOMISJI STAŁYCH

art. 19 Regulaminu Sejmu

powoływane na początku kadencji Sejmu, działają przez całą kadencję;

przedmiotowy zakres działania określa załącznik do Regulaminu Sejmu.

art. 19 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Sejm może powoływać i odwoływać komisje nadzwyczajne; powołując takie komisje, Sejm określa cel, zasady i tryb ich działania

+ zob. art. 86b oraz art. 90-95 Regulaminu Sejmu

ustawa z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej

(t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1024)

S E J M O W A komisja śledcza

- powoływana:
do zbadania określonej sprawy,
bezwzględną większością głosów;
- w skład komisji może wchodzić **do 11 członków,**
- związanie zakresem przedmiotowym, który został określony w uchwale o jej powołaniu.

na podst. art. 2 oraz art. 8 ustawy o komisji śledczej

+ Regulamin Sejmu → Dział I Postępowanie w Sejmie → Rozdział 11a Komisja śledcza

! W Y J Ą T E K OD ZASADY DYSKONTYNUACJI PRAC PARLAMENTU:
art. 21 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej !

FUNKCJA KONTROLNA SEJMU

STATUS PRAWNY POSŁÓW I SENATORÓW

ustawa z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora
(t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1510 ze zm.)

MANDAT PARLAMENTARNY

IMPERATYWNY

WOLNY

art. 104 ust. 1 Konstytucji RP
Posłowie są przedstawicielami Narodu. Nie wiążą ich instrukcje wyborców

UNIWERSALNOŚĆ

NIEZALEŻNOŚĆ

NIEODWOŁALNOŚĆ

art. 104 ust. 2 Konstytucji RP

ZŁOŻENIE ŚLUBOWANIA

**ODMOWA
ZŁOŻENIA ŚLUBOWANIA**

ZRZECZENIE SIĘ MANDATU
(art. 104 ust. 3 Konstytucji RP)

**ROZPOCZĘCIE SPRAWOWANIA MANDATU
(NABYCIE UPRAWNIENI WYNIKAJĄCYCH
Z MANDATU);
OBJĘCIE MANDATU**

A L E : IMMUNITET FORMALNY OD DNIA OGŁOSZENIA WYNIKÓW WYBORÓW
(art. 105 ust. 2 Konstytucji RP)

art. 107 Konstytucji RP

POZBAWIENIE MANDATU

art. 247 Kodeksu wyborczego

WYGAŚNIĘCIE MANDATU

art. 21-26 Regulaminu Sejmu

ODPOWIEDZIALNOŚĆ REGULAMINOWA

GWARANCJE NIEZALEŻNOŚCI

NIEPOŁĄCZALNOŚĆ

FORMALNA

art. 103 Konstytucji RP

MATERIALNA

art. 107 Konstytucji RP

+ art. 102 Konstytucji RP

IMMUNITET

FORMALNY

art. 105 ust. 2-3 Konstytucji RP:

(...)

2. Od dnia ogłoszenia wyników wyborów do dnia wygaśnięcia mandatu poseł nie może być pociągnięty bez zgody Sejmu do odpowiedzialności karnej.

3. Postępowanie karne wszczęte wobec osoby przed dniem wyboru jej na posła ulega na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu. W takim przypadku ulega również zawieszeniu na ten czas bieg przedawnienia w postępowaniu karnym.

(...)

WZGLĘDNY

NIETRWAŁY

+ art. 7

ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora

MATERIALNY

art. 105 ust. 1 Konstytucji RP

Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.

BEZWZGLĘDNY

TRWAŁY

+ art. 6-6a

ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora

NIETYKALNOŚĆ

art. 105 ust. 5 Konstytucji RP

P R A W A I O B O W I A Ź K I P O S Ł Ó W

ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora ➔ Rozdział 3 *Prawa i obowiązki posłów i senatorów w Sejmie i w Senacie*

➔ Rozdział 4 *Inne prawa i obowiązki posłów i senatorów*

Regulamin Sejmu ➔ Dział I *Przepisy ogólne* ➔ Rozdział 2 *Posłowie*

np.

art. 7 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Posła obowiązuje obecność i czynny udział w posiedzeniach Sejmu oraz organów Sejmu, do których został wybrany. Na posiedzeniach Sejmu posłowie zajmują stałe, wyznaczone miejsca na sali posiedzeń.

art. 7 ust. 4 Regulaminu Sejmu

Do podstawowych obowiązków posła należy w szczególności:

- 1) udział w głosowaniach podczas posiedzeń Sejmu i w komisjach sejmowych,*
- 2) stosowanie się do wynikających z Regulaminu Sejmu poleceń Marszałka Sejmu.*

F O R M Y O R G A N I Z A C J I P O S Ł Ó W

art. 8 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Posłowie mogą tworzyć w Sejmie kluby poselskie lub koła poselskie oparte na zasadzie politycznej.

KLUB ➔ co najmniej 15 posłów

KOŁO ➔ co najmniej 3 posłów na podst. i zob. szerzej:
art. 8 Regulaminu Sejmu

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

→ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;

→ Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;

→ Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;

→ Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.